

Lieta C-286/23**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2023. gada 3. maijs

Iesniedzējtiesa:

Curtea de Apel Braşov (Rumānija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 10. aprīlis

Prasītāja:

Asociația Crescătorilor de Vacă "Bălțată Românească" Tip Simmental

Atbildētājas:

Genetica din Transilvania Cooperativă Agricolă

Agenția Națională pentru Zootehnie "Prof. Dr. G. K. Constantinescu".

Pamatlietas priekšmets

Prasība atcelt lēmumu par atbildētājas *Genetica din Transilvania Cooperativă Agricolă* (turpmāk tekstā – "*Genetica*") atzīšanu par šķirnes dzīvnieku audzēšanas biedrību un lēmumu par tās *Bălțată Românească* šķirnes liellopu audzēšanas programmas apstiprināšanu, kurus pieņēmusi atbildētāja *Agenția Națională pentru Zootehnie "Prof. Dr. G.K. Constantinescu"* (turpmāk tekstā – "*ANZ*") saskaņā ar Regulu (ES) 2016/1012.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Saskaņā ar LESD 267. pantu tiek lūgts interpretēt vairākus Regulas (ES) 2016/1012 noteikumus, it īpaši 21. un 24. apsvērumu, 4. panta 3. punkta b) apakšpunktu, 8., 10. un 13. pantu, I pielikuma 1. daļas A punkta 4. apakšpunktu un B punkta 2. apakšpunkta a) punktu.

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai Regulas (ES) 2016/1012 4. panta 3. punkta b) apakšpunkta noteikumi kopsakarā ar šīs regulas I pielikuma 1. daļas A punkta 4. apakšpunkta noteikumiem un šīs regulas 24. [apsvērums] ir jāinterpretē tādējādi, ka šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrība var tikt atzīta arī tad, ja šīs biedrības vienīgais mērķis, parakstot pieteikumus vai uzņemoties saistības šajā ziņā, ir tikai piesaistīt audzētājus, kuri jau piedalās citas šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrības citā apstiprinātā audzēšanas programmā, vai arī ir nepieciešams, lai atzīšanas pieteikuma iesniegšanas dienā šie audzētāji faktiski būtu iekļauti šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrības, kura iesniedz atzīšanas pieteikumu, portfelī?

2) Vai Regulas (ES) 2016/1012 13. panta noteikumi, kā arī Regulas (ES) 2016/1012 I pielikuma 1. daļas B punkta 2. apakšpunkta a) punkta noteikumi kopsakarā ar šīs regulas 24. [apsvērums] noteikumiem ir jāinterpretē tādējādi, ka tie dod audzētājiem brīvību izvēlēties starp audzēšanas programmām šķirnes uzlabošanai, kurās reģistrēt to tīršķirnes vaislas dzīvniekus, un, ja atbilde ir apstiprinoša, vai šī brīvība var tikt ierobežota ar nepieciešamību neapdraudēt vai nekaitēt tai audzēšanas programmai, kurā šie audzētāji jau piedalās, ar to, ka minētie audzētāji pāriet vai apsola pāriet uz citu audzēšanas programmu, kas ir jāapstiprina?

3) Vai Regulas (ES) 2016/1012 10. panta 1. punkta noteikumi kopsakarā ar 21. [apsvērums] noteikumiem, ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja tiek konstatēts viens no 10. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktā minētajiem gadījumiem, kompetentajai iestādei, kas ir atzinusi šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrību, ir pienākums atteikt tādas audzēšanas programmas apstiprināšanu, kura varētu apdraudēt citu programmu attiecībā uz [minētajā pantā] norādītajiem aspektiem, vai arī frāzes “[...] var atteikt [...]” lietojums nozīmē, ka iestādei šajā ziņā tiek piešķirta rīcības brīvība?

4) Vai Regulas (ES) 2016/1012 8. panta un 10. panta noteikumi kopsakarā ar šīs pašas regulas 21. [apsvērums], ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja dalībvalstī jau tiek īstenota audzēšanas programma, kuras galvenais mērķis ir uzlabot šķirni, tajā pašā valstī (tai pašai ģeogrāfiskajai teritorijai) ir atļauts apstiprināt jaunu audzēšanas programmu tai pašai šķirnei, kuras galvenais mērķis tāpat ir šķirnes uzlabošana un kuras ietvaros var izraudzīties jau īstenošanas stadijā esošās audzēšanas programmas vaislas dzīvniekus?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/1012 (2016. gada 8. jūnijs) par zootehniskajiem un ģenealoģiskajiem nosacījumiem dzīvnieku audzēšanai, tīršķirnes vaislas dzīvnieku, krustojuma vaislas cūku un to reproduktīvo produktu tirdzniecībai Savienībā un ieviešanai tajā, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 652/2014, Padomes Direktīvas 89/608/EEK un 90/425/EEK un atceļ konkrētus aktus dzīvnieku audzēšanas jomā (“Dzīvnieku audzēšanas regula”);

21. un 24. apsvēruma, 4. panta 3. punkta b) apakšpunkts, 8., 10. un 13. pants, I pielikuma 1. daļas A punkta 4. apakšpunkts un B punkta 2. apakšpunkta a) punkts.

Atbilstošās valsts tiesību normas

Atbilstošās valsts tiesību normas ir līdzīgas Regulas 2016/1012 noteikumiem, kurus iesniedzējtiesa lūdz interpretēt.

Legea zootehniei nr. 32/2019 (Zootehnikas likums Nr. 32/2019):

- 24. panta 1. punktā ir noteikts, ka kompetentā valsts zootehniskā iestāde atzīst šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrības vai krustojuma cūku audzētāju organizācijas. Tā pati iestāde novērtē un apstiprina šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrības vai krustojuma cūku audzētāju organizācijas iesniegtās audzēšanas programmas, ja ir izpildīti minētā noteikuma 2. punktā izklāstītie nosacījumi (punkts, kurā lielā mērā iekļauts Regulas (ES) 2016/1012 8. panta 3. punkta formulējums). 24. panta 3. punktā ir noteikts, ka valsts zootehniskā iestāde, kas ir atzinusi šķirnes dzīvnieku audzēšanas biedrību, var atteikties apstiprināt audzēšanas programmu, ja attiecīgās biedrības audzēšanas programma apdraud audzēšanas programmu, ko īsteno kāda cita biedrība attiecībā uz to pašu šķirni un kura jau ir apstiprināta, saistībā ar vienu no elementiem, kas minēti šī punkta a)-c) apakšpunktā, kas atbilst Regulas (ES) 2016/1012 10. panta 1. punkta a)-c) apakšpunktam. Lai pieņemtu lēmumu saskaņā ar minēto 3. punktu, 24. panta 4. punktā ir paredzēts, ka kompetentā iestāde ņem vērā to audzēšanas programmu skaitu, kuras jau ir apstiprinātas attiecībā uz to pašu šķirni, un to vaislas dzīvnieku populāciju lielumu, uz kurām attiecas minētās audzēšanas programmas.

Hotărârea Guvernului nr. 1188/2014 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Zootehnie "Prof. Dr. G. K. Constantinescu" [Valdības Lēmums Nr. 1188/2014 par valsts zootehnikas dienesta "Prof. Dr. G. K. Constantinescu" organizāciju un darbību]:

- 1. panta 1. punktā ir noteikts, ka ANZ ir specializēta centrālās valsts pārvaldes iestāde ar juridiskas personas statusu un ir pakļauta *Ministryul Agriculturii și Dezvoltării Rurale* (Lauksaimniecības un lauku attīstības ministrija);
- 5. panta a), e) un i) punktā ir noteikts, ka ANZ ir valsts iestāde, kuras kompetencē ir šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrību un krustojuma cūku audzētāju organizāciju atzīšana, to īstenojošo vaislas dzīvnieku audzēšanas programmu apstiprināšana, kā arī saskaņā ar Regulas (ES) 2016/1012 27. panta 3. punktu pilnvarojumu piešķiršana trešām personām, kurām šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrības vai krustojuma cūku audzētāju organizācijas ir uzticējušas veikt snieguma pārbaudi vai ģenētisko izvērtēšanu;

- 5.¹ pantā ir paredzēts, ka 5. panta a)-e) un i) punktā minētās atzīšanas, pilnvarošanas un apstiprināšanas procedūras izstrādā ANZ un tās tiek apstiprinātas ar lauksaimniecības un lauku attīstības ministra dekrētu.

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Ar ANZ Lēmumu Nr. 726/24.11.2020. atbildētāja *Genetica* tika atzīts par šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrību, lai īstenotu audzēšanas programmu ar tīršķirnes vaislas dzīvniekiem, kas bija ierakstīti šīs biedrības ciltsgrāmatā.
- 2 Ar ANZ Lēmumu Nr. 779/2.12.2020 atbildētāja *Genetica* saņēma apstiprinājumu *Bălțatâ Românească* šķirnes liellopu audzēšanas programmai.
- 3 Minētie lēmumi tika pieņemti, pamatojoties uz Regulu (ES) 2016/1012 un attiecīgajiem valsts tiesību aktu noteikumiem, ar kuriem nosaka prasības attiecībā uz šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrību un krustojuma cūku audzētāju organizāciju atzīšanu un to audzēšanas programmu apstiprināšanu.
- 4 Prasītāja *Asociația Crescătorilor de Vaci Tip Simmental* (Govju audzētāju biedrība “*Bălțatâ Românească*” *Tip Simmental*) ir šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrība, ko ANZ jau ir atzinusi un kuras audzēšanas programma, kuru ANZ apstiprināja 2011. gadā un kura patlaban tiek īstenota, attiecas uz to pašu liellopu šķirni – *Bălțatâ Românească* – uz kuru attiecas apstiprinātā atbildētājas *Genetica* audzēšanas programma.
- 5 Šādos apstākļos prasītāja iesniedza prasību iesniedzējtiesā par šo divu lēmumu atcelšanu, apstrīdot atbildētājas *Genetica* atzīšanas par šķirnes dzīvnieku audzēšanas biedrību un tās audzēšanas programmas apstiprināšanas likumību.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 6 Prasības par atcelšanu pamatošanai, prasītāja, pirmkārt, norāda procesuālus iemeslus, kas varētu ietekmēt apstrīdēto lēmumu likumību. Proti, prasītāja apgalvo, ka ir pārkāptas ANZ iekšējās procedūras, jo apstrīdētie lēmumi tika pieņemti, neraugoties uz ANZ iekšējo struktūrvienību priekšlikumu noraidīt *Genetica* pieteikumu atzīšanai par šķirnes dzīvnieku audzēšanas biedrību. Prasītāja arī norāda, ka procedūra šķirnes dzīvnieku audzēšanas biedrību atzīšanai un audzēšanas programmu apstiprināšanai kopumā ir nelikumīga, jo tā nav pieņemta ar lauksaimniecības un lauku attīstības ministra dekrētu, tādējādi pārkāpjot *Hotărârea Guvernului n. 1188/2014* 5.¹ pantu.
- 7 Otrkārt, prasītāja apgalvo, ka atbildētājas *Genetica* audzēšanas programmas apstiprināšanai ir negatīva ietekme uz prasītājas jau apstiprināto audzēšanas programmu šādu iemeslu dēļ: apstrīdētā audzēšanas programma attiecas uz to pašu ģeogrāfisko teritoriju un uz to pašu liellopu šķirni un *Genetica* strādā ar audzētājiem, kas ir reģistrēti prasītājas audzēšanas programmā; jaunās audzēšanas

programmas apstiprināšana rada ievērojamu finansiālu kaitējumu, ko izraisa 34 000 liellopu izņemšana no prasītājas programmas, ieguldījumu zaudēšana tīršķirnes dzīvnieku spermas bankas izveidē un ieguldījumu zaudēšana prasītājas mērķiem pielāgotas programmatūras izveidē. Tāpēc prasītājas audzēšanas programmas apdraudēšanas risks nozīmē, ka ir jāpiemēro Regulas (ES) 2016/1012 10. panta 1. punkts, tās 21. apsvēruma un *Legea zootehniei n. 32/2019* 24. panta 3. punkts.

- 8 Treškārt, prasītāja apgalvo, ka ir pārkāpts Regulas (ES) 2016/1012 4. panta 3. punkta b) apakšpunkts, jo atbildētāja *Genetica* uz tās atzīšanas brīdi nav pierādījusi, ka tai ir pietiekami liela tīršķirnes vaislas dzīvnieku populācija, lai īstenotu audzēšanas programmu, jo audzētāji, uz kuriem balstījās tā audzēšanas programma, vēl nebija iekļauti šajā programmā un tiem bija jānāk no prasītājas audzēšanas programmas. Atbildētāja *Genetica* tāpat nesniedza pierādījumus par audzēšanas programmas apstiprināšanas pieteikuma reģistrāciju vienlaikus ar pieteikumu atzīšanai par šķirnes dzīvnieku audzēšanas biedrību, kas rada Regulas (ES) 2016/1012 4. panta 3. punkta d) apakšpunkta pārkāpumu.
- 9 Savā iebildumu rakstā atbildētāja *Genetica* norāda, ka apgalvotajai ANZ iekšējo procedūru neievērošanai nav nozīmes attiecībā uz administratīvo aktu adresātiem un ka, tā kā apstrīdētie lēmumi atbilst Regulas (ES) 2016/1012 noteikumiem, to likumību neietekmē iespējamais iekšējo procesuālo noteikumu pārkāpums attiecībā uz šķirnes dzīvnieku audzēšanas biedrību atzīšanu un to audzēšanas programmu apstiprināšanu.
- 10 *Genetica* apgalvo, ka arī prasītājas audzēšanas programmas apdraudēšanas risks nevar būt par pamatu apstrīdēto lēmumu nelikumībai, jo šķirnes dzīvnieku audzēšanas biedrības atzīšana neizslēdz *de plano* saskaņā ar Regulas (ES) 2016/1012 noteikumiem citu šķirnes dzīvnieku audzēšanas biedrību atzīšanu un audzēšanas programmu apstiprināšanu attiecībā uz to pašu šķirni; finansiālo kaitējumu, kas radās no dažu audzētāju izstāšanās no prasītājas programmas, izraisīja prasītājas noslēgto līgumu izbeigšanās, nevis apstrīdēto lēmumu pieņemšana.
- 11 Visbeidzot, attiecībā uz neatbilstību prasībām atzīšanai par šķirnes dzīvnieku audzēšanas biedrību *Genetica* apstrīd prasītājas argumentus par to, ka nav pierādījumu par dzīvnieku populāciju, un norāda, ka Regulā (ES) 2016/1012 ir paredzēts, ka, iesniedzot pieteikumu atzīšanai par šķirnes dzīvnieku audzēšanas biedrību, ir jāiesniedz tikai audzēšanas programmas projekts, nevis audzēšanas programma.
- 12 *ANZ* norāda, ka tā īsteno savas šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrību atzīšanas un audzēšanas programmu apstiprināšanas pilnvaras saskaņā ar Regulu (ES) 2016/1012, kas ir tieši piemērojama.
- 13 Attiecībā uz atbildētājas *Genetica* atzīšanas par šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrību likumību un iespējamo prasītājas vispārējās programmas apdraudēšanas

risku ANZ apgalvo, ka *Genetica* ir iesniegusi to audzētāju sarakstus un to dzīvnieku skaitu, attiecībā uz kuriem tika pieprasīta reģistrācija audzēšanas programmā, ka saskaņā ar Regulu (ES) 2016/1012 un līgumu slēgšanas brīvību audzētāji var brīvi izvēlēties starp audzēšanas programmām, kurās reģistrēt savus dzīvniekus, un ka audzēšanas programmas apstiprināšana seko atzīšanai par šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrību.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 14 Pirmā prejudiciālā jautājuma mērķis ir noskaidrot, vai šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrību var atzīt, ja attiecībā uz dažiem vai visiem audzētājiem tā ir uzņēmusies tikai reģistrācijas saistības un šie audzētāji vēl nav iekļauti biedrības portfelī.
- 15 Minētais jautājums tika izvirzīts, lai precizētu lēmuma, ar kuru atbildētāju *Genetica* atzina par šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrību, likumības aspektu saistībā ar prasītājas argumentu, ka audzētāji, uz kuriem attiecas minētā atbildētājas audzēšanas programma, vēl nebija reģistrēti šajā programmā, bet tiem bija jānāk no prasītājas audzēšanas programmas, pārkāpjot Regulas (ES) 2016/1012 attiecīgos noteikumus.
- 16 Proti, saskaņā ar Regulas (ES) 2016/1012 4. panta 3. punkta b) apakšpunktu kopsakarā ar minētās regulas I pielikuma A punkta 1. apakšpunkta 4. punktu, pieteikuma iesniedzējam, kas vēlas tikt atzīts par šķirnes dzīvnieku audzēšanas biedrību, savā pieteikumā ir jāpierāda, ka katrai audzēšanas programmai tam ir pietiekami liela vaislas dzīvnieku populācija ģeogrāfiskajās teritorijās, uz kurām attiecas minētā programma.
- 17 Turklāt no šīs regulas 21. apsvēruma trešā teikuma izriet, ka tūršķirnes vaislas dzīvniekus var izraudzīties no citas audzēšanas programmas. Proti, saskaņā ar šo apsvērumu atzītas šķirnes dzīvnieku audzēšanas biedrības saimnieciskās darbības aizsardzībai “nevajadzētu būt par pamatu [...] atteikumam [...] tādas papildu audzēšanas programmas vai tādas pastāvošas audzēšanas programmas ģeogrāfiskās paplašināšanas apstiprināšan[ai], kura tiek īstenota attiecībā uz to pašu šķirni vai tādiem tās pašas šķirnes vaislas dzīvniekiem, ko var izraudzīties no tādas šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrības vaislas dzīvnieku populācijas, kura tai pašai šķirnei audzēšanas programmu jau īsteno”.
- 18 Ar otro prejudiciālo jautājumu tiek apšaubītas audzētāju tiesības vai brīvība izvēlēties, kurās audzēšanas programmās piedalīties, izstājoties no programmas, kurā tie piedalās, un pievienojoties citai programmai, kas ir jāapstiprina. Šajā ziņā tiek lūgta šādu Regulas (ES) 2016/1012 noteikumu interpretācija: 13. panta 1. punkts, kurā ir paredzētas dzīvnieku audzētāju tiesības piedalīties apstiprinātā audzēšanas programmā, kā arī tiesības pievienoties minētajai šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrībai; I pielikuma 1. daļas B punkta 2. apakšpunkta a) punkts un 24. apsvēruma, kuros ir noteikts, ka dzīvnieku audzētāji var brīvi izvēlēties savu vaislas dzīvnieku selekciju un audzēšanu.

- 19 Iesniedzējtiesa uzskata, ka ir jānosaka, cik lielā mērā šo audzētāju izvēles brīvību starp dažādām audzēšanas programmām var ierobežot nepieciešamība neapdraudēt vai nekaitēt audzēšanas programmai, kurā šie audzētāji jau piedalās, ar pāreju vai ar solījumu pāriet uz citu audzēšanas programmu, kura vēl ir jāapstiprina (šajā gadījumā pēc minētās programmas apstiprināšanas šie dzīvnieku audzētāji faktiski pārgāja uz šo programmu).
- 20 Ar savu trešo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa lūdz pārbaudīt, vai kompetentajai valsts iestādei ir pienākums vai tikai iespēja atteikt audzēšanas programmas apstiprināšanu, ja ir izpildīti Regulas (ES) 2016/1012 10. pantā paredzētie nosacījumi.
- 21 Konkrēti minētā tiesa vēlas noskaidrot, vai frāzes "var atteikt" lietojums Regulas (ES) 2016/1012 10. pantā nozīmē, ka kompetentajai valsts iestādei tiek atzīta rīcības brīvība, vai arī ka kompetentajai valsts iestādei ir jāatsaka audzēšanas programmas apstiprināšana, ja šī programma apdraud audzēšanas programmu, kuru veic cita šķirnes dzīvnieku audzētāju biedrību tai pašai šķirnei un kura jau ir apstiprināta attiecīgajā dalībvalstī, saistībā ar vismaz vienu no elementiem, kas uzskaitīti minētās regulas 10. panta 1. punktā.
- 22 Iesniedzējtiesa norāda, ka šajā tiesvedības stadijā tā vēl nevar lemt par ANZ iekšējās struktūrvienības priekšlikuma noraidīt atbildētāja audzēšanas programmu pārkumu.
- 23 Attiecībā uz ceturto prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa norāda, ka tā apšaubā divu vai vairāku audzēšanas programmu ar līdzīgiem mērķiem tai pašai šķirnei tajā pašā ģeogrāfiskajā teritorijā līdzāspastāvēšanu gadījumā, kad jaunā audzēšanas programma, kura ir jāapstiprina, balstās uz vaislas dzīvnieku selekciju no audzēšanas programmas, kas jau tiek īstenota.
- 24 Šajā ziņā tiek lūgts interpretēt Regulas (ES) 2016/1012 8. un 10. pantu, kas attiecas uz audzēšanas programmu apstiprināšanas nosacījumiem, kas ir tieši saistīti ar izskatāmo lietu.